Sátoralja-Ujhely, augusztus 4· 1876. 30. sz. Hetedik évfolyam.

Előfizetési ár:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Községeknek és néptanitóknak egész évre 4 frt.

Bérmentlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-térben minden garmond sor dijja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Hetilap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési dij:
Minden egyes szó után 100 szóig 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1½ „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, diszbetük s körzettel ellátott hirdetményekért térmérték szerint, minden□ centimeter után 3 kr. számittatik.

Hirdetések a „Zemplén“ nyomdájában vétetnek föl, s vidékről is oda intézendők.

Az iskolai takarékpénztár és a paedagogia.

(Folytatás).

Nem akarjuk mi, hogy a gyermeknek pénzt adjanak egyenesen a takarékpénztár számára, kivéve, ha ez annak határozott kijelentésével történik, hogy a szülők magukért, nem a gyermekért teszik félre az összegecskét, mely előre nem látott esetekben nagy segitségökre lehet. Az ilyen eljárásnak legalább az a haszna van, hogy a szülők jó példát adnak a gyermeknek. A ki ránk fogja, hogy mi más eljárást hirdetünk, az vagy teljesen félre értett bennünket, vagy szándékosan ferditi el szavainkat. Érdemesnek a gyermek takaritásában csak a lemondás, az önuralom tényét találjuk; honnan jön a pénz: az nem jöhet itt kérdésbe; sőt mi azt találjuk, hogy nehezebb a „hizelgéssel könnyen nyert ajándékot“ megtakaritani, mint azt, amihez saját munka veritéke tapad. Egyébiránt lehetséges, hogy az idézett ellenvetés tulajdonképen ezt a gondolatotakarja kifejezni: „Minthogy a nép jóléte munkán és takarékosságon alapszik, s mivel a munkának természetszerüen meg kell előznie a takaritást: a gyermeket is mindenek előtt munkához kell fogni, s csak azután arra oktatni, hogy a munkával szerzettet czélszerüen használni tudja, azaz takaritson; azért sürgetjük mi a munka behozatalát az iskolába, a házi ipar kifejtését stb.“ Ha csakugyan azt akarja amaz ellenmondás kifejezni, akkor ismét az az eset áll előttünk, hogy helyes előzményből hamis következtetés van vonva, s a szavakkal idétlen játék üzetik. — Abból, hogy a nép jóléte munkán alapszik, helyesen csak azt lehet következtetni, hogy a gyermeket munkássághoz, szorgalomra, nem pedig, hogy egyszersmind kézi munkára, munkára pénzért, keresetre kell szoktatni, vezérelni. És abból, hogy a népnél, a felnőtteknél a munka megelőzi a takaritást, nem lehet következtetni, hogy a gyermeknek először keresni, s csak később kell tanulnia a keresmény megtakaritását. Mily későn lehetne őt akkor takarékossághoz szoktatni! Vezessétek csak a gyermeket munkásságra, azaz, gyermeki kötelességének folytonos betöltésére, a henyélés utálására, de szoktassátok egyuttal arra is, hogy az ajándékban kapott pénzzel gazdálkodjék; hiszen keresetről csak az érettebb ifjuságnál lehet szó. Vagy ebből: „Aki A-t mond, annak B-t is kell mondania.“ azt vélitek következtethetni: „Aki B-t mond, annak A-t is kell mondania?“ akkor menjetek, és tanuljatvk egy kis logikát; akkor aztán ti is belátjátok, hogy tüzeskedések a „materialismus“ ellen, félelmetek az ifjuság boldogságának, a gyermekkor költészetének szétdulása iránt stb., egy kissé ellentmondásban van azzal, amit a gyermek szerzeményének megtakaritásáról hirdettek. Igy tehát bebizonyitottnak hiszem, hogy van a gyermeknek valamije, s különösen pénze, amit megtakarithat, s mit meg is kell takaritania.

Az altétel második állitása, „hogy a gyermek nem ismeri, de ne is ismerje a pénz értékét“, egyrészt ellenmondásban van a tényekkel, más részt tulzáson alapszik. Tény az, hogy az iskolába járó gyermek, mihelyt egyszer tapasztalta, hogy a gyümölcsárusnő vagy gottscheer az almát vagy édességet, e nagyon ingerlő dolgokat csak pénzért adja; vagy mihelyt egyszer tanuja volt valami vásárlásnak, azonnal könnyen elvonja a pénz jelentőségét, ha már ezt előbb nem tette a szülői házban hallottak és tapasztalatokból. Ha azonban azt vélitek, hogy még ezzel nem ismerte fel a pénz valódi, s a pénzért kapható dolgok viszonylagos értékét, mert az értékmérő mégis csak az emberi munka, a gyermek pedig még azt nem ismeri, — akkor igen helyes gondolatot mondatok, csakhogy aztán helyesen is kell következtetnetek. Amit a gyermek nem tud, arra tanitani kell, amit nem ért, arról fel kell őt világositani. Nyissátok meg szemeit, hogy lássa, mint fáradozik apja, anyja pénzt szerzendő; mondjátok meg neki, hogy az a boldog idő, mikor mindenről a szülők gondoskodnak, nem fog örökké tartani; hogy egyszer majd neki kell magáról gondoskodnia, dolgoznia, pénzt szereznie. Kérdezzétek meg fiatokat, mi szerez neki több örömet: a pillanatig, néha káros élvezetet nyujtó nyalánkság-e, vagy egy szép könyv, egy pár korcsolya, egy kirándulás a szabadba, vagy valami mnglepetés, melyet szülőinek s testvéreinek készit, a jótékonyság egy tette, melyet a szegények iránt gyakorol, vagy a szülők és tanitók dicsérete, a megelégedés önmagával, és meg fogjátok vele értetni a dolgok viszonylagos értékét. — Mert a pénz-ét ugy is megértetitek vele, valahányszor egy lyuk miatt a kabát ujján a posteriori belebeszélitek, hogy jobban kell vigyáznia portékájára. Hiszen ha nem akartok igazságtalanok lenni, meg kell magyaráznotok neki ez alkalommal, hogy az elszakadt ruha helyett ujat venni csak pénzen lehet, melyet munkátokkal kell szereznetek A pénz és a dolgok értékéről tehát már van a gyermeknek fogalma.

Nem sokkal ér többet a minornak harmadik állitása. Nem kell épen életczélnak, távol jövőnek lenni, amiért takaritunk; vannak közelebbi kisebb czélok, van egy legközelebbi jövő is. Csak azt kell megmutatnotok a gyermeknek; nyujtsatok csak neki módot arra a tapasztalatra, hogy a fenrajzolt

TÁRCZA.

Szalánczromjainál.

A keskeny öblü Ronyva-völgy felett
Hosszan nyulnak el erdős nagy hegyek....
E gerinczes hegység egyik ága,
Mielőtt Zemplénbe lépne át,
— A többiekből mintegy kiválva —
Magasra emeli szirt-homlokát....
E meredek bérczicsucson áll
Szalánczvára, a vén sziklavár.
Rettegett sasfészek egykoron,
Ma már borostyánfutotta rom....
Csöndes magány, hol bagoly, vércse
Költ nemzedékről nemzedékre....
Egy történelmi emlék csupán,
Mely maiglan föntartja nevét...
S hova zarándokolni jár a
Magyar dicsőség fénykorára
Még mindig büszke Szittya,-nemzedék....

Melyik sas, mikor rakta e fészket?
A történet erről nem beszél.
Felelni rá még a rege se' kész...
Eredete messze multba téved,
A nagy Árpádok fénykorába vész...
Ki tudja: itt hányszor pihentek ők,
A honalkotó nagyok és dicsők,
Ha véget ért a gyilkos csatatűz?!..
S hol most vadrózsa nyitja bimbaját,
Hány ifju lovag, s lázas keblü szűz
Mondta el egymásnak szerelmi baját
Holdvilágos, csöndes éjjelen?..
Midőn már a szellő sem legyint....
Midőn a várur régen elpihent....
...E mohos szirtek örök titka mind!..

Nyolcz hosszu század történetének
Ah! mennyi mennyi titka rejlik itt?!
Órájában a csöndes éj felének,
A véres drámák porló hőseit
Gyakran látták már bolyongni ott
Fehér lepelben a sötét romok
Széditő mélye felett....
Folytatva, ki mit félben hagyott itt:
De magával a sirba is le vitt
Szerelmet... boszút... gyülöletet. — —

A várnak még kerek tornya áll,
A többi rom...
Időharapta sebbel oldalán...
Ami ablak volt rajta egykoron,
Mint a szemüreg odvas koponyán,
Most oly borzasztóan mered....
Itt ott folyondár fut végig falán,
A romlástól hajh! ez sem óvja meg!...
E kerek toronyba volt bezárva,
Drugeth özvegye, Báthory Klára...
A hütlen hitves... Losonczíné.
Itt vezeklett ő soká, soká...
S ki megtöré az uri nyoszolyát:
Amott,... odébb a széditő mélybe
— Még most is látszik kifecscsent vére —
Bukott alá a csábitó deák. — —

Oh kegyelet!... s ti e vén romokat
Hűsen beárnyazó tölgy sudarak!
Kiknek éltet az itt nyugovó
Daliáknak szent pora ad tán....
Védjétek a vész a fergeteg napján
Védjétek e régi emléket!..
És ti, — ha jöttök,
Századok kis unokái: az évek
Csak innét menjetek nyomtalanul...
Innét, hol a honfi... a dalnok
Lelkesedést meritni tanul...
S verve a lantot,
Ragyogó mult s hősi erényről
Dalt zeng,.... s átadja azt a jövőnek.

Borúth.

Nagyravágyásból.

— Beszély. —

Irta: **Farkas Bertalan.**

II.

— Nagyságod parancsolt velem — szólt a megérkező Retey.

— Engedjen meg ön, — válaszolt Ida — hogy dolgaitól egy pár pillanatra elvonom.

Retey ezután udvariasan üdvözlé a bárót is, ki az üdvözletet nagyuri, de fesztelen könnyüséggel viszonozta.

— Engendjen meg ön — ismétlé Ida — a báró ur meglehetős unalmasnak találja a falusi hosszas egyhangu életet, s az én könyvtáramat már molymódra fölemésztette, kénytelenek vagyunk

gyógyszerész.

örömöket mind megszerezheti azáltal, hogy itt-ott kikerült valami haszontalan kiadást nyalánságra és csecsebecsére, s inkább forintokra hagyta növekedni az összerakott krajczárokat: s a gyermek nem csak a takaritás czélját, hanem a takarékosság és fukarság közti határt is mégértette. Ha azonban ti eszményien fellengő iskolamesterek, ismét azokkal az izetlen frázisokkal léptek elő, hogy nem kell zavarni az ifjuság gondatlanságát és boldogságát, a takaritás természetellenes a gyermeknél, kinek czélt, holnapot nem kellene ismernie: azonkivül, amit már fennebb mondottam, még egyet mondók. Növendékeitek egykor a gyakorlati életbe fognak lépni. Azt mondjátok, — s ebben legyen igazotok — hogy minden egyes nevelésnek önczélnak kell lennie, hogy nem az állam, a társadalom, a nemzetiség számára kell nevelni. — De mindenesetre mégis ezekbe neveltek. Ha már az ifjuság gondatlansága, naivsága, idealismusa, mint valami „noli me tangere"-vel bántok, a ti módszeretekkel idealistikus ábrándozókká nevelteket az élet durva keze nagyon kellemetlenül fogja felrázni, pedig ti szeliden ébreszthettétek volna fel őket.

E szerint, ugy hiszem, sikerült az ellenzőket a) és b) sánczaikból kivetnem; de a legnagyobb erősség a c) még nincs elfoglalva E mügé azok torlaszolták el magukat, kik nem a takaritást, de igenis az iskolai takarékpénztárt tartják károsnak. E nehéz munkát egy második és utolsó czikkben próbáljuk meg végezni.

(Folytatása következik.)

Közlekedés könnyitéséről.

Régi s történelem által bebizonyitott igazság az, hogy nemzetek épen ugy mint egyesek sohasem emelkedtek maradandó hatalomra, gazdagságra hóditás s erőszak által; s a nyers erő nem egyedüli életföltétele a nemzeti vagyonosodásnak. — A kard hatalma által alapitott birodalmak összeomlottak, ha nem volt az erőszakon kivül más kötelék mi szorosan kapcsolta volna a részeket a főtesthez; az összehordott kincsek eltüntek, elhamvadtak a fényüzés s erkölcstelenség oltárain, ha nem volt a kapzsiságon kivül más éltető elem, mely annak kiapadását meggátolta volna. S hol a szellemi s anyagi emelkedésnek biztos rugói, a szorgalom, a közgazdaság helyes szervezete, ipar-, s gazdasági fejlettség nem voltak meg, vagy a tétlenség árnyába szenderegtek, ott nem volt előhaladás. Valóban a közgazdasági tényezők erek a nemzeti testben, melyeknek feladata közvetlen a nemzet, közvetve pedig az emberiség anyagi jóllétének előmozditása. Ha megvan gátolva a vérnek minden iránybani elömlése, a vérszegénytest megérzi a hiányt.

Azon közgazdasági eszmék, melyek most már korunk éltető elemeit képezik, nem régen indultak fejlődésnek. — S ha időközönként nem is fejlődött az oly gyorsan, mint várni lehetett. visszalépés nem történt. Az előtt az előitélet, s ezek következtében hatalmassá szilárduló feudál szellemü rendszerek, sokáig befolytak fejlődésének akadályozására. De a tért nem sokáig uralghatták. Az idő s nemzetek müveltségének haladtával, a viszonyok átalakultak; a XIX. század a nézpontokat megváltoztatá; a ferde irányok, intézmények összeomlottak. Ami rosz, s selejtes volt a társadalami szervezetben, elenyészett, hogy romjain uj irányok, s intézmények emelkedjenek.

Fölötte bonyolult bár korunk jellemvonása, de anyagias iránya bizton felismerhető. Mindenütt mozgás, a vagyonosodás elérése végett; surlódás fent és alant, a társadalom minden rétegeiben. Korunk a haladás bélyegét nyomá mindenre, s követeli, hogy a szellemi miveltség, s hatalom mellett, még az anyaginak is hódoljanak.

Nincs jogunk pálczát törni ez anyagias irány felett, mely bár tulságosan is, — amenyiben a humanizmus magasabb érdekei rovására — a vagyonosodás felé törekszik. Mert ha ez a munka s szorgalom eredménye üdvös, s nagyfontosságu. Általa a verseny s üzleti szabadság érvényesül, mesés mértékben serkentetik a productio, az ipar illőbb méltánylást nyer, s általában mindazon tényezők, s intézmények fejlődnek, s tökélyesbülnek, melyek lehetővé teszik a nemzeti vagyonosodás előmozditását.

Ezen általános nagy czél elérésére hatalmas befolyással van a közlekedés könnyitése.

Ma kétségkivül nevetségesnek tartanók bárkinek azon állitását, hogy a közlekedési eszközökre tett kiadások haszontalanok, s aki egy nemzet előmozditását munkálja, okosabban tenné ha a reá forditott tőkét más beruházásokra forditaná· Felvilágosodott századunk régen eloszlattatá az ilyszerü nézeteket. De nem mindig volt az igy. — A fejlettlen társadalmi viszonyok között, s kezdetleges egyszerüségben élő nemzetek hajdan korántsem igyekeztek helyes közlekedési eszközök felállitása által az egymásközti érülközést megkönnyiteni. Megelégedtek a fejlettlen közlekedési rendszerekkel. De a müveltség terjedésével egy igazság jutott felszinre, nev: hogy a nemzetek müveltségi kifejlése folyvást egyenlő lépést tartott, részint az egymásközti, részint a belső közlekedés könnyebb vagy nehezebb fejlettségével. A közlekedés könnyebb vagy nehezebb fejlettségével. A közlekedés szabadságától elzárt népek durvaságban tengődtek. Innen magyarázható ki China elmaradottsága, a Phőenicziaiak, Egyiptombeliek felvirágzása. Lassanként reá jöttek arra, hogy a belső közlekedés helyre állitása a nemzeti jóllót kifejlésének legbiztosabb eszköze.

A gyakorlati élet is kezdé mindég élesebben kimutatni azon hátrányokat, melyek a közlekedés akadályainak tornyosodásából származtak.

Valamely államot képzelni közgazdasági előhaladás magas fokán, közlekedési eszközök fejlettsége nélkül nem lehet. Virágzó közgazdasági élet eszméje, annyira összeforrott már a közlekedési eszközök jóságával, hogy bátran állithatjuk a közlekedési eszközöket az ipar, kereskedelem, földmivelés emeltyüinek. Hiába termel az iparos, a földmivelő, ha nincs utja, melyen azokat továbbithatná; a kereskedelem pang, a szellemi élet, válalkozási szellem, általában az éltető társulási tevékenység ellankad, elcsenevészedik. A közlekedési utak életerek, melyek a vérnek keringését a szivtől a végtagokig fentartják, közvetitői a szellemi mozgalmaknak, összpontositói a szétszort erőknek; életfeltételei a csere létesithetésének, a helyi igények s szükségletek kielégitésének. Emelői az áruk forgalom képességének, létesitői a munka, s ipar verseny eszméjének, a müveltség terjedésének.

A közlekedés könnyitése, az elvitel könnyüségét maga után vonja, mely okvetlen szükséges arra, hogy a munka felosztás sikeres, az idő és térbeni külömbség csekély, s mentül terjedtebb legyen. Az élénkebb gazdasági élet, a hitel, a productio, s az anyagi haladásra nézve oly életfeltétel ez, mely nélkül azok nem létesittethetnének. Mozgató erők ezek, melyek hatalmas lenditései előbbre viszik a gazdasági fejlődést. Fokmérői az ipar s polgáriasodási előhaladásnak, s speczifikus lánczszemek, melyek a közgazdaság ágait, s nyilatkozásait egybe füzik.

Előnyösek tehát a közgazdaságra, s gyorsitják annak felvirágzását a közlekedési eszközök, melyek által nem megvetendő előhaladást várhatni. — A termelő ha látja azt, hogy áruját nyereséggel elnem adhatja a járatlan utak miatt, melyek őt a vevőtől elválas tják, bizonyára nem fog nyakrafőre termelni. De ha jók az utak, más vizsony áll be. Az utak jósága folytán a külömböző termékenységü földek s vidékek szükségletei is könnyebben elégitettnek ki.

Mit ér egy aránylag kicsiny kiterjedésü vidéknek szorgalmi emelkedése, ha annak távolabbra való hatása, minden lépten nyomon a közlekedés hiánya miatt megakádolyoztatik. Mit érnek a fő- és anya városok magasabb miveltségre emelkedései, ha azok hatásai nem terjedhetnek ki messzire.

A közlekedés könnyitésére az állam hathat jó utak létesittetése által.

Ha a közlekedés ujakbkori fejlődésére forditjuk figyelmünket, s látjuk azt, hogy a vaspályák folytonos szaporodásai mily roppant befolyásuak részint a belforgalomra, részint a kereskedelem elágazó irányzataira, melyek uj forgalmi viszonyokat szülnek, lehetetlen, hogy át ne lássuk azt, misze-

---

azért önhöz folyamodni, ha könyvtárában a báró ur valami uj olvasmányra találhatna.

— Csak örömemre szolgál, válaszolt az ispán szerényen — ha ő méltósága valami érdekes könyvre talál igénytelen könyvtáramban.

Kondori ámult-bámult; nem is álmodta, hogy Ida ily fortélyosan akarja őt meggyőzni arról, hogy az egyszerü ispán csakugyan nagy embere az irodalomnak. De ellenmondani bajos dolog lett volna; erősitenie kellett a szép nő állitását.

— Ha ugy tetszik méltóságodnak — folytatá Retey — rendelkezésére állok.

— Köszönöm. köszönöm, — szabadkozott a báró — nem épen oly pressant; ráérünk, különben is ma már sokat olvastam; én nem szeretek par force szórakozni. Végezee ön dolgát, s a mikor üres ideje lesz ....

— Parancsa szerint báró ur, — szakitá félbe Retey, s udvariasan meghajtá magát.

— Apropos! szólt Ida, ön előttem is emlitett legközelebb egy sensationsregényt, melyet szeretnék meghozatni, de bizony nevét elfeledtem. — Ha szives lenne följegyezni...

— A legnagyobb készséggel.

— Idegen, vagy eredeti?

— Eredeti.

— Van önnél iron, s papiros?

— Igen.

— Lesz szives?

— Kérem!..

— Foglaljon helyet, s legyen szives fölirni a czimet.

Retey a szép nő mellé ült, Idának alkalma volt vonásait a lehető legközelebbről szemügyre venni: szabályosak, s nemesek voltak azok.

Kreol szinü arcz, melyet nem barnithatott meg a tavaszi napsugár; kifejezésteljes sötét szempár, egyenes lelkének nyilt tükre; magas homlok, a férfi bátorság, őszinteség, s józan gondolkozás kifejezője; finomabb metszésü hajlott orr; ajkai körött fekete tömött bajusz és szakáll; pörge kalapja alól fényes fekete fürtök omoltak ki.

Az ispán Idára emelte mély tüzü sötét szemeit. A nő, mint a rajta kapott bünös hiztelen forditá el tekintetét.

Késő volt. A tüzes szempár fehér arczára ismét gyönge pirt vont, amelyből az éleslátásu Kondorinak alkalma volt némi magyarázgatásra vagy legalább sejtelemre.

— Ime a czim — szólalt meg az ispán s egy kis lapot nyujtott át urnőjének.

Ida, midőn átvette, ugy érzé, mintha keze kissé reszketne.

Köszönöm — szólt melegen — s a lapot összehajtogatva, zsebébe készült tenni.

Retei mégegyszer arra pillantott, s önkénytelenül a lap után kapott.

— Bocsássón meg nagyságod — tévedésből...

Ida kibontá a lapocskát.

— Ezen egy vers van.

— Tévedésből erre irtam a czimet.

— S ön sajnálná tőlem az élvezetet, hogy költeményét elolvasshasam?

— Oh, korántsem, de félek, hogy nem élvezetet, de unalmat fogok általa szerezni.

— Superbe! superbe! — kiáltott fel a báró — tehát az ispán ur poéta is.

— Üresidőmet olykor-olykor — nem mások, de enmagam szórakoztatása végett — nem röstellem bevallani, vers-irásra forditom.

— Brávó! brávó! s dicséret nyilvánitását kegyes volt a báró ur egy kétes-értelmü mosolylyal kisérni.

— Szabad lesz nekem is elolvasni? — veté utána.

Ida szemei már ekkor a költemény sorain tévedeztek.

Retei némi zavarodással vizsgálta a nő vonásait s ajakáról elfogultan látszott várni valami nyilatkozatott.

Elegikus hangja a szivhez beszél: rövid soraiban mély érzés rejlik, Meghatott. Kérem önt valamire. Megteszi?

— Nagysád!..

— Adja nehem e költeményt, s nagy kék szemei a nőnek az ispán zavart tekintetében mélyedtek el.

E pár szó, e tekintet az egyszerü ifju lelke mélyébe hatolt, szivét valami büvös zsibbadás járta át, aztán megfoghatatlan vngy ragadta meg, hogy a nő fehér keze után nyuljon, s azt forró ajakához emelje. Zajlott a kebel; de az észparancsolt s a felkorbácsolt vér visszatért csöndes medrébe.

A válasz mit Idának adott ez egyszerü, mondhatni hidegen kiejtett szócskából állt:

— Szivesen!

Kondori előtt nagyon feltűnő volt, hogy Ida, a szellemdus nő mily különös viseletet árul el az egyszerü ispán iránt, kivel véleménye szerint legblább is „Drei schritt von Leib" kell diskurálni

Fidonc!

A báró ur még tovább is elgondolkozhatott volna e körülményen, ha Somorjainé nem közelit feléjök.

Ida felállt, egy sokat mondó pillantást vetett még Reteyre, azután karját nyujtá a bárónak.

Az ispán udvariasan meghajtá magát s távozott.

Kondori, Idával karján Somorjainé elé sietett.

(Folyt. köv.)

örömöket mind megszerezheti azáltal, hogy itt-ott kikerült valami haszontalan kiadást nyalánságra és csecsebecsére, s inkább forintokra hagyta növekedni az összerakott krajczárokat: s a gyermek nem csak a takaritás czélját, hanem a takarékosság és fukarság közti határt is mégértette. Ha azonban ti eszményien fellengő iskolamesterek, ismét azokkal az izetlen frázisokkal léptek elő, hogy nem kell zavarni az ifjuság gondatlanságát és boldogságát, a takaritás természetellenes a gyermeknél, kinek czélt, holnapot nem kellene ismernie: azonkivül, amit már fennebb mondottam, még egyet mondók. Növendékeitek egykor a gyakorlati életbe fognak lépni. Azt mondjátok, — s ebben legyen igazotok — hogy minden egyes nevelésnek önczélnak kell lennie, hogy nem az állam, a társadalom, a nemzetiség számára kell nevelni. — De mindenesetre mégis ezekbe neveltek. Ha már az ifjuság gondatlansága, naivsága, idealismusa, mint valami „noli me tangere"-vel bántok, a ti módszeretekkel idealistikus ábrándozókká nevelteket az élet durva keze nagyon kellemetlenül fogja felrázni, pedig ti szeliden ébreszthettétek volna fel őket.

E szerint, ugy hiszem, sikerült az ellenzőket a) és b) sánczaikból kivetnem; de a legnagyobb erősség a c) még nincs elfoglalva E mügé azok torlaszolták el magukat, kik nem a takaritást, de igenis az iskolai takarékpénztárt tartják károsnak. E nehéz munkát egy második és utolsó czikkben próbáljuk meg végezni.

(Folytatása következik.)

Közlekedés könnyitéséről.

Régi s történelem által bebizonyitott igazság az, hogy nemzetek épen ugy mint egyesek sohasem emelkedtek maradandó hatalomra, gazdagságra hóditás s erőszak által; s a nyers erő nem egyedüli életföltétele a nemzeti vagyonosodásnak. — A kard hatalma által alapitott birodalmak összeomlottak, ha nem volt az erőszakon kivül más kötelék mi szorosan kapcsolta volna a részeket a főtesthez; az összehordott kincsek eltüntek, elhamvadtak a fényüzés s erkölcstelenség oltárain, ha nem volt a kapzsiságon kivül más éltető elem, mely annak kiapadását meggátolta volna. S hol a szellemi s anyagi emelkedésnek biztos rugói, a szorgalom, a közgazdaság helyes szervezete, ipar-, s gazdasági fejlettség nem voltak meg, vagy a tétlenség árnyába szenderegtek, ott nem volt előhaladás. Valóban a közgazdasági tényezők erek a nemzeti testben, melyeknek feladata közvetlen a nemzet, közvetve pedig az emberiség anyagi jóllétének előmozditása. Ha megvan gátolva a vérnek minden iránybani elömlése, a vérszegénytest megérzi a hiányt.

Azon közgazdasági eszmék, melyek most már korunk éltető elemeit képezik, nem régen indultak fejlődésnek. — S ha időközönként nem is fejlődött az oly gyorsan, mint várni lehetett. visszalépés nem történt. Az előtt az előitélet, s ezek következtében hatalmassá szilárduló feudál szellemü rendszerek, sokáig befolytak fejlődésének akadályozására. De a tért nem sokáig uralghatták. Az idő s nemzetek müveltségének haladtával, a viszonyok átalakultak; a XIX. század a nézpontokat megváltoztatá; a ferde irányok, intézmények összeomlottak. Ami rosz, s selejtes volt a társadalami szervezetben, elenyészett, hogy romjain uj irányok, s intézmények emelkedjenek.

Fölötte bonyolult bár korunk jellemvonása, de anyagias iránya bizton felismerhető. Mindenütt mozgás, a vagyonosodás elérése végett; surlódás fent és alant, a társadalom minden rétegeiben. Korunk a haladás bélyegét nyomá mindenre, s követeli, hogy a szellemi miveltség, s hatalom mellett, még az anyaginak is hódoljanak.

Nincs jogunk pálczát törni ez anyagias irány felett, mely bár tulságosan is, — amenyiben a humanizmus magasabb érdekei rovására — a vagyonosodás felé törekszik. Mert ha ez a munka s szorgalom eredménye üdvös, s nagyfontosságu. Általa a verseny s üzleti szabadság érvényesül, mesés mértékben serkentetik a productio, az ipar illőbb méltánylást nyer, s általában mindazon tényezők, s intézmények fejlődnek, s tökélyesbülnek, melyek lehetővé teszik a nemzeti vagyonosodás előmozditását.

Ezen általános nagy czél elérésére hatalmas befolyásal van a közlekedés könnyitése.

Ma kétségkivül nevetségesnek tartanók bárkinek azon állitását, hogy a közlekedési eszközökre tett kiadások haszontalanok, s aki egy nemzet előmozditását munkálja, okosabban tenné ha a reá forditott tőkét más beruházásokra forditaná· Felvilágosodott századunk régen eloszlattatá az ilyszerü nézeteket. De nem mindig volt az igy. — A fejlettlen társadalmi viszonyok között, s kezdetleges egyszerüségben élő nemzetek hajdan korántsem igyekeztek helyes közlekedési eszközök felállitása által az egymásközti érülközést megkönnyiteni. Megelégedtek a fejlettlen közlekedési rendszerekkel. De a müveltség terjedésével egy igazság jutott felszinre, nev: hogy a nemzetek müveltségi kifejlése folyvást egyenlő lépést tartott, részint az egymásközti, részint a belső közlekedés könnyebb vagy nehezebb fejlettségével. A közlekedés könnyebb vagy nehezebb fejlettségével. A közlekedés szabadságától elzárt népek durvaságban tengődtek. Innen magyarázható ki China elmaradottsága, a Phőenicziaiak, Egyiptombeliek felvirágzása. Lassanként reá jöttek arra, hogy a belső közlekedés helyre állitása a nemzeti jóllót kifejlésének legbiztosabb eszköze.

A gyakorlati élet is kezdé mindég élesebben kimutatni azon hátrányokat, melyek a közlekedés akadályainak tornyosodásából származtak.

Valamely államot képzelni közgazdasági előhaladás magas fokán, közlekedési eszközök fejlettsége nélkül nem lehet. Virágzó közgazdasági élet eszméje, annyira összeforrott már a közlekedési eszközök jóságával, hogy bátran állithatjuk a közlekedési eszközöket az ipar, kereskedelem, földmivelés emeltyüinek. Hiába termel az iparos, a földmivelő, ha nincs utja, melyen azokat továbbithatná; a kereskedelem pang, a szellemi élet, válalkozási szellem, általában az éltető társulási tevékenység ellankad, elcsenevészedik. A közlekedési utak életerek, melyek a vérnek keringését a szivtől a végtagokig fentartják, közvetitői a szellemi mozgalmaknak, összpontositói a szétszort erőknek; életfeltételei a csere létesithetésének, a helyi igények s szükségletek kielégitésének. Emelői az áruk forgalom képességének, létesitői a munka, s ipar verseny eszméjének, a müveltség terjedésének.

A közlekedés könnyitése, az elvitel könnyüségét maga után vonja, mely okvetlen szükséges arra, hogy a munka felosztás sikeres, az idő és térbeni külömbség csekély, s mentül terjedtebb legyen. Az élénkebb gazdasági élet, a hitel, a productio, s az anyagi haladásra nézve oly életfeltétel ez, mely nélkül azok nem létesittethetnének. Mozgató erők ezek, melyek hatalmas lenditései előbbre viszik a gazdasági fejlődést. Fokmérői az ipar s polgáriasodási előhaladásnak, s speczifikus láncszemek, melyek a közgazdaság ágait, s nyilatkozásait egybe füzik.

Előnyösek tehát a közgazdaságra, s gyorsitják annak felvirágzását a közlekedési eszközök, melyek által nem megvetendő előhaladást várhatni. — A termelő ha látja azt, hogy áruját nyereséggel elnem adhatja a járatlan utak miatt, melyek őt a vevőtől elválas tják, bizonyára nem fog nyakrafőre termelni. De ha jók az utak, más vizsony áll be. Az utak jósága folytán a különböző termékenységü földek s vidékek szükségletei is könnyebben elégitettnek ki.

Mit ér egy aránylag kicsiny kiterjedésü vidéknek szorgalmi emelkedése, ha annak távolabbra való hatása, minden lépten nyomon a közlekedés hiánya miatt megakádolyoztatik. Mit érnek a fő- és anya városok magasabb miveltségre emelkedései, ha azok hatásai nem terjedhetnek ki messzire.

A közlekedés könnyitésére az állam hathat jó utak létesittetése által.

Ha a közlekedés ujakbkori fejlődésére forditjuk figyelmünket, s látjuk azt, hogy a vaspályák folytonos szaporodásai mily roppant befolyásuak részint a belforgalomra, részint a kereskedelem elágazó irányzataira, melyek uj forgalmi viszonyokat szülnek, lehetetlen, hogy át ne lássuk azt, misze-

---

azért önhöz folyamodni, ha könyvtárában a báró ur valami uj olvasmányra találhatna.

— Csak örömemre szolgál, válaszolt az ispán szerényen — ha ő méltósága valami érdekes könyvre talál igénytelen könyvtáramban.

Kondori ámult-bámult; nem is álmodta, hogy Ida ily fortélyosan akarja őt meggyőzni arról, hogy az egyszerü ispán csakugyan nagy embere az irodalomnak. De ellenmondani bajos dolog lett volna; erősitenie kellett a szép nő állitását.

— Ha ugy tetszik méltóságodnak — folytatá Retey — rendelkezésére állok.

— Köszönöm. köszönöm, — szabadkozott a báró — nem épen oly pressant; ráérünk, különben is ma már sokat olvastam; én nem szeretek par force szórakozni. Végezee ön dolgát, s a mikor üres ideje lesz . . . .

— Parancsa szerint báró ur, — szakitá félbe Retey, s udvariasan meghajtá magát.

— Apropos! szólt Ida, ön előttem is emlitett legközelebb egy sensationsregényt, melyet szeretnék meghozatni, de bizony nevét elfeledtem. — Ha szives lenne följegyezni . . .

— A legnagyobb készséggel.

— Idegen, vagy eredeti?

— Eredeti.

— Van önnél iron, s papiros?

— Igen.

— Lesz szives?

— Kérem! . .

— Foglaljon helyet, s legyen szives fölirni a czimet.

Retey a szép nő mellé ült, Idának alkalma volt vonásait a lehető legközelebbről szemügyre venni: szabályosak, s nemesek voltak azok.

Kreol szinü arcz, melyet nem barnithatott meg a tavaszi napsugár; kifejezésteljes sötét szempár, egyenes lelkének nyilt tükre; magas homlok, a férfi bátorság, őszinteség, s józan gondolkozás kifejezője; finomabb metszésü hajlott orr; ajkai körött fekete tömött bajusz és szakáll; pörge kalapja alól fényes fekete fürtök omoltak ki.

Az ispán Idára emelte mély tüzü sötét szemeit. A nő, mint a rajta kapott bünös hirtelen forditá el tekintetét.

Késő volt. A tüzes szempár fehér arczára ismét gyönge pirt vont, amelyből az éleslátásu Kondorinak alkalma volt némi magyarázgatásra vagy legalább sejtelemre.

— Ime a czim — szólalt meg az ispán s egy kis lapot nyujtott át urnőjének.

Ida, midőn átvette, ugy érzé, mintha keze kissé reszketne.

Köszönöm — szólt melegen — s a lapot összehajtogatva, zsebébe készült tenni.

Retei mégegyszer arra pillantott, s önkénytelenül a lap után kapott.

— Bocsássón meg nagyságod — tévedésből . . .

Ida kibontá a lapocskát.

— Ezen egy vers van.

— Tévedésből erre irtam a czimet.

— S ön sajnálná tőlem az élvezetet, hogy költeményét elolvasshasam?

— Oh, korántsem, de félek, hogy nem élvezetet, de unalmat fogok általa szerezni.

— Superbe! superbe! — kiáltott fel a báró — tehát az ispán ur poéta is.

— Üresidőmet olykor-olykor — nem mások, de enmagam szórakoztatása végett — nem röstellem bevallani, vers-irásra forditom.

— Brávó! brávó! s dicséret nyilvánitását kegyes volt a báró ur egy kétes-értelmü mosolylyal kisérni.

— Szabad lesz nekem is elolvasni? — veté utána.

Ida szemei már ekkor a költemény sorain tévedeztek.

Retei némi zavarodással vizsgálta a nő vonásait s ajakáról elfogultan látszott várni valami nyilatkozatott.

Elegikus hangja a szivhez beszél: rövid soraiban mély érzés rejlik, Meghatott. Kérem önt valamire. Megteszi?

— Nagysád! . .

— Adja nehem e költeményt, s nagy kék szemei a nőnek az ispán zavart tekintetében mélyedtek el.

E pár szó, e tekintet az egyszerü ifju lelke mélyébe hatolt, szivét valami büvös zsibbadás járta át, aztán megfoghatatlan vngy ragadta meg, hogy a nő fehér keze után nyuljon, s azt forró ajakához emelje. Zajlott a kebel; de az észparancsolt s a felkorbácsolt vér visszatért csöndes medrébe.

A válasz mit Idának adott ez egyszerü, mondhatni hidegen kiejtett szócskából állt:

— Szivesen!

Kondori előtt nagyon feltűnő volt, hogy Ida, a szellemdus nő mily különös viseletet árul el az egyszerü ispán iránt, kivel véleménye szerint legblább is „Drei schritt von Leib" kell diskurálni

Fidonc!

A báró ur még tovább is elgondolkozhatott volna e körülményen, ha Somorjainé nem közelit feléjök.

Ida felállt, egy sokat mondó pillantást vetett még Reteyre, azután karját nyujtá a bárónak.

Az ispán udvariasan meghajtá magát s távozott.

Kondori, Idával karján Somorjainé elé sietett.

(Folyt. köv.)

rint az uj viszonyok uthálózatunk modositását, javitását parancsolják. Mert utaink rosszak, s a helyett, hogy a mai kor igényeihez képest fejlődtek volna, mindinkább hanyatlottak, nemzeti vagyonosodásunk nagy kárára. A helyi viszonyok közt az utaknak nagy előnyei vannak. Ha az utak a vasut irányához egyenesen vezetnek' valóságos előmozditói a vasuti forgalomnak, s minél inkább alkalmasok azok a közlekedésre, annál inkább járulnak a vasuti forgalom élénkitéséhez. Nagyfontosságuak ha a vi déki központokba vezetnek, mert igy a városok népességére vannak befolyással.

(Foly. köv.)

A szünidők és az izr. iskolák.

Julius elseje óta az országban minden néven nevezendő tanodák zárva vannak. Az egyetemek hallgatói és középtanodák tanitványai visszasiettek a szeretett szülői házhoz, a családi körbe; a népiskolák növendékei a julius és augusztus tikkasztó meleg napjai alatt föl vannak mentve az iskola termek romlott levegőjét szini és a kedves szülők körében játszadozva kipihennek a hosszu iskolai fáradalomtól. Tanárok és tanitók szünetelnek, hogy a szünidők lefolyása után uj erővel, uj kedvvel ismét szent hivatásuknak élhessenek. Az iskolai törvények ezt igy rendelik, az egész müvelt világban községek és felekezetek meghajoltak a törvény követelmei előtt és csak egy osztálya a tanitóknak — és éppen nem a legméltatlanabb — van a szünidők élvezetétől kizárva, csak a zsidó felekezeti iskolák tanitói és tanitványai nyomorognak a forró napokban, a büzhödt iskolai levegőben tespedve és kimeritve töltik tanitók és tanitványok napjaikat, mikor társaik a szabadság idejét élvezik.

Van ugyan az országban 10—15 izr. község, hol az iskolák a julius és augusztus hónapok alatt 5—6 hétig szünetelnek, (kéthavi szünidőt az izr. iskola n e m tarthat,) de a legtöbb kisebb és nagyobb községekben nyári szünidőkről általában szó sincs. A legtöbb községekben az őszi ünnepek közbe eső napjai alatt nincs iskola és ezek azután az ugynevezett szünidők.

És mi ezen szomoru kivételes állapotnak, a törvények tekintetbe nem vételének az oka?

Nézetünk szerink okai ennek egyes-egyedül a k i r a l y i t a n f e l ü g y e l ő k

Ezek hivatva vannak a törvénynek érvényt szerezni. Itt nem élhetnek azon kifogással, hogy ez felekezeti ügy, melybe nem avatkoznak, a szünidők intézményét rendeli az országos törvény; a kir. tanfelügyelő joga tehát ellenőrizni, hogy a törvénynek elégtétessék. A tanfelügyelők fölszólitására nem lesz különben izr. község, mely a julius és augusztus hónapokban öt—hat heti szünidőt meg nem engedne.

HÉTRŐL-HÉTRE.

(Hir és vegyes rovat.)

Az utczai kövezetre, — melyet most készitenek — egy kis megjegyzésünk van. Köztudomásu dolog, hogy a burkolás jósága és tartóssága legnagyobb részben attól függ minő anyagot használnak fel hozzá. A kő ellen tekintve a viszonyokat, nem igen lehet kifogás, de igen is a homok illetőleg a fövény ellen, mely hozzá használtatik, miután az $^2/_3$ részben f ö l d e t tartalmaz. Az ily müvelet nem ér semmit, a ráforditott költség pedig tisztán kihajitott pénz. Egy két őszi eső neki s az egész burkolat habarékban fog uszni, s ott leszünk megint a hol voltunk, sőt tovább, mert a kőhalmazzal együtt nehány ezer forint is a sárba lesz temetve. Jó lesz azért még ideje korán utánna nézni a dolognak, s a bizonyosan bekövetkező bajt megelőzni. Mi már szakértői vélemény alapján, magánlag hangot adtunk e jogosult aggálynak, s azt a választ kaptuk rá: hogy jobb föveny nincs a határban. Ez lehet igaz, de korántsem elég ok arra, hogy a munkálatot ily hasznavehetlen anyaggal is mindenáron folytatni kell. Egyébiránt ezt akkor kellett volna fontolóra venni, midőn a kövezési rendszer megállapittatott, s elegendő föveny hiányában, más útkészitési rendszerre térni át.

A Barátszeren ismét leégett egy ház a hét elején. Ez körülbelől egy hó lefolyása alatt a tizedik tűzeset, nem számitva hozzá azokat, melyek keletkezésükkor rögtön elfojtattak. Röviden megemlitjük itt, hogy a tűzoltók rendszeres müködését nagyban gátolja a veszedelem helyére mindig szép számmál érkező asszony- és gyermeksereg, kik természetesen csak a bámulás könnyü szerepében tüntetik ki magukat, s mint a fogadott „siratók" jajveszékelve lábatlankodnak. Minthogy pedig rendőreink, — kik az utcza elzárását foganatosithatnák — csekély számmal vannak, s állandóan katonaságunk sincs; a tűzoltóegyletnek kellene tehát gondoskodni kebelében ily osztály szervezéséről, melynek kötelessége volna a vészhelyén megjelenni s a bámulók előtt, az utczát mindkét oldalról rögtön elzárni. E szerepre idősebb polgártársaink is vállalkozhatnának, s ekép csak növelnék azon áldásos müködés hatását, melyet tűzoltóink részéről eddigelé is annyi alkalmunk volt tapasztalni.

(Beküldetett.) A helybeli, Horváth-Riel Flóra asszony vezetése alatt álló 5 osztályu leánynöveldében juliushó 26. és 27-ik napján volt az évi vizsgálat. A leánykák az egyes tantárgyakból szabatosan, értelmesen, hiba nélkül feleltek, s végül magyar és német jól választott költeményeket is szavaltak. Látszik, hogy ez intézetben, az értelem és az izlés fejlesztésére a legnagyobb gond van forditva. Igen figyelemre méltó volt a kézi munka és a zongorázásban tett előmenetel vizsgája is. Ez utóbbiban különösen kitüntek: Weinberger Irén, Hlavathy Ilona, és Polacsek Irén, ki szép alkalmi beszédet is mondott: megjegyezvén, hogy nem kápráztatni kivántak, hanem előadni amit tanultak, s köszönetet nyilvánitott a halgatóknak, hálát az intézet buzgó tanitóinak. S. E.

A s.-a.-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylettől a következő kimutatást vettük: Intézetünknél az iskolai takarékpénztár félévi állományát ezennel van szerencsém közölni: 1875. deczember 31-én volt 108 könyvecskére betéve 267 frt 14 kr. 1876. junius 30-ig 128 könyvecskére betétetett 656 frt 84 kr. Összesen 923 frt 94 kr. Ebből 39 könyvecskére visszafizetés 110 frt. 1876. junius 30-iki állomány 813 frt. 98 kr. 197 könyvecskére, mely következőleg oszlik meg a helybeli tanintézetek közt: Horváth Endréné leány-iskolójában 28. „Carolineum" leánynöveldében 24. Izraelita elemi iskolában 104. Római kath. elemi iskolában 17. Görög elemi iskolában 10. Református 14. Összesen 197. Englaender Mihály könyvelő.

* **Szerencsétlen** áldozatául esett a mult hétfőn reggel, bizonyos Vaszily György nevü n.-kázméri lakos, egy másik pór által elkövetett vétkes vigyázatlanságnak. — Ugyanis reggel többen a korcsmában reggelizvén, amint az ajtón kifelé jöttek — meglehet kissé ittas állapotban — egyik pór, a másikat, ki – mivel kepére mentek vállán kaszát vitt — meglökte, s ez utóbbi e miatt megbotlott. Ugyanezen pillanatban lépvén ki a korcsmából Vaszily György, a megbotlott ember kaszája oly szerencsétlenül furódott annak oldalába, hogy a beleket egészen összevagdalta, s a szerencsétlen ember 6 óra alatt meghalt. Vaszilyt józan életü, becsületes embernek ösmerték, s több tagból álló családot hagyott maga után. Az illető vétkes ellen a bünfenyitő vizsgálat megindittatott.

* **A lasztoméri** Fialkovics ellen, annak idején általunk is jelzett rablás elkövetői közül egynehányan, közöttük: Mittelman Izráel, Kohn János, Anaisz Sámuel ungmegyeiek, Mittelman Volf beregmegyei, mindnyájan izráeliták, közelebb fogattak el, s ma már az ujhelyi fenyitő törvényszék előtt állanak.

* **Gazdák** állitása szerint, az idén méginkább elszaporodvák az egerek, mint tavaly, s itt-ott igen sok kárt okoztak. Több a baj, mint a vaj!

A mádiakra multhó 30-án szomoru vasárnap virradt. Szombaton éjjel 11 óra tájon a templomsoron egy ház meggyuladván, az erős széltől élesztett tűz nyargalva futott a háztetőkön végig, s csakhamar mintegy 60 házat hamvasztott el, Leégtek: a szolgabirói hivatal, a kath. iskola, s a parochiális épületek. Mád szintén egyike azon szerencsétlen hegyaljai városoknak, melyekben a tűz gyakorta tesz nagy pusztitásokat, évekig tartó nyomort hagyva maga után. Tavasszal fagy, nyáron tűz; oly csapások e különben is szegény sorsu városkára, melyeket elviselni a mai viszonyok között igen nehéz.

A gazda közönség figyelmét fölhivjuk az itt készitett Csáthy és Vidats-féle szóró rostákra, melyek megszerzése jutányosságánál fogva is nagy előnynyel jár. Megkeresésre, lapunk szerkesztősége utbaigazitó válasszal szolgál.

A „Magyarország és a Nagyvilág" 31. száma következő érdekes tartalommal jelent meg. S z ö v e g: † Fényes Elek. — Gabriella. Történelmi beszély. (Könyves Tóth Kálmán.) — „Szeret ... nem szeret. (Költ. Forrásy Ferencz.) — A bolgárok. — A fővárosbol: Egyről-másról. (Aliquis.) — Szinházak. Sz. Ö. F.) — A kis grisette. Elbeszélés. (Sand György.) Folyt. — Különfélék. — Sakkfeladvány. — Betürejtv. — Szerk. üzen. — R a j z o k † Fényes Elek. — Keleti képek: A törökök támadása Zajcsár ellen. — Bolgárország lakosai. — A Duna torkolata Sulinánál. — Viddin vára. — Előfizetési dij: Negyedévre 2 frt. 50. — Félévre 5 frt. — Egészévre 10 frt.

Ujhelyi könyvpiacz. Legujabban megjelent és Lővy Adolf könykereskedésében kapható: Bonez F., a magy. közigazgatási törvény. tudomány kézikönyve 3. köt. 7 frt. — Budapesti szemle 22. száma 2. frt. — Rogge W. után Hoffer Endre, az 1848-iki reakcio és ellenforadalom. 1 frt. 40. — Figyelő. Irodalom történeti közlöny, Abafi Lajos I. köt. 1. füz. 80 kr. — Moenich és Kutkovich, magyar irók névtára. Életrajzi és könyvészeti adatok gyüjteménye 3 frt. 50 kr. – Szinnyei József, irodalmunk története 1711—1772. 1 frt. 20 kr. Horácz levele a Pirókhoz. Ford. Éles Albert 30 kr. — Gyertyánffy István. Az ellenzéki szellem az iskolában 30 kr. — Nikolas A. A hit mestersége. Bölcsészeti előkészités a kereszt. hit megszerzésére. 2 köt. 2 frt. — Jókai, A debreczeni lunátikus. Elbeszélés 80 kr. – Jókai, Egész az éjszaki polusig! vagy: mi lett tovább a Tegetthoffal? Regény egy a hajón hátrahagyott matróz feljegyzései után. 2 kőtet 1 frt. 80 kr. — Mark Tivain és Warner K. Az aranyozott kor. Amerikai regény. 3 köt. 3 frt. — Cherbulicz V. Saint Maur kisasszony jegyese. Regény. 1 frt. 40 kr. — Verne Gyula, Grant kapitány gyermekei 2 köt. 4 frt. — Photographiák. Beszélygyüjtemény irta: Endrődi Géza. 50 kr. — Csaba tragédiája. Drámai költemény 3 frt.

Nyilvános köszönet és számadás.

A „Zemplén" egyik legutóbbi számában Hornyay Kálmán tűzoltóegyleti titkár ur egy felhivást tett közé, melyben a mult hóban dühöngött tüzek által szerencsétlenül járt szegény sorsu népnek adandó segélyre hivta fel a nemes keblü közönséget; ezen felhivás folytán általa kiadott 4 aláirási iven adakoztak:

Br. Sennyey Mária 10 frt, br. Sennyey Béla 10 frt, Gallik Géza 2 frt 39 kr., Hornyay Ferencz 3 frt, Csuka Ödön, Erényi Jakab, Bernáth Elemér, Mánik József, Dr. Chyzer Cornél, Hornyay Kálmán 2–2 frt, Kossuth Pál, Spielenberg Barna. Barna Bertalan, Thuránszky István, Reichard Mór és fia, Weinberger Zsiga, Vályi és Rátz, özv. Kenyeresnő, Kaszás Ferencz, Szunyoghy Géza, Ambrózy Nándor, Lővy Adolf, Róth Bernát 1–1 frt. Wol Jakab, Fekete Lajos, Róth Ottilia, Lehoczky Mihálynő, Lehoczky Gábriel, Novák János és egy olvashatatlan név 50–50 krt. Ganzler 40 kr. Fedák 21 krt és Wael Mihály 10 krt. — Összesen 54 frt 60 krt.

Mely összegeket midőn a szerencsétlenek nevében hálás szivvel nyugtázok, egyszersmind jelentem, hogy az 22 özvegy, beteg és árva között lett inditványozó Hornyay Kálmán ur által a helyszinén jelenlétemben kiosztva, kik azon pár forintot a nyomor elsó és legsulyosabb óráiban égből jött segély gyanánt vették, s öröm könyeket sirtak fájdalmukban — vegyék ezt megnyugvásal a jószivü adakozók.

Kelt S.-a.-Ujhelyt 1876. évi augusztushó 4-én.

Kretovics József,
városi jegyző.

Nyilvános köszönet.

A legutóbbi tüzvész alkalmával károsult háztulajdonosok, azon pontos és gyors kártalanitásért, mely nekünk a T. Kornstein Ignácz ur által képviselt Nord Britisch and Mercantile tüzkárbiztositó társulat részéről nyujtatott, azon régi közmondásnál fogva: hogy „kétszer ad az, aki gyorsan ad" a nevezett társulatnak forró köszönetünket nyilvánitjuk s egyszersmind azt melegen ajánljuk polgálgártársaink figyelmébe.

Sátoraljа-Ujhely, aug. 3. 1876.

LENGYEL MIHÁLY bodnármester,
DANKÓ PÉTER ácsmester,
FRANCZÓSZKI JÁNOS,
ifj. DEUTSCH JÓZSEF.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Bornáth Elemér

Az 1858-ik évben alakult és legfelsőbb jóváhagyást nyert

Első Magyar Általános Biztositó-Társaság Pesten,

több mint tizenhat millió osztrák értékű forint

biztositéki alappal bir és elfogad biztositásokat

a) **jégkárok ellen téljes** *kártéritési kezeskedés mellett;* valamint

b) **tűzkárok ellen,** (ha villám által okoztattak is), *épületekre, gyárakra, gépekre, gazdasági és iparkészletekre, butorokra, állatokra* stb.

c) **utazó javak veszélye ellen** *vizen, szárazon* vagy *vasuton;*

d) **az ember életére,** halálesetre fizetendő tőkék, kiházasitások, évjáradékok stb.

Az alaptőke, a dijtartalékok és a biztositási dijakból befolyó összeg tökéletes biztositékot nyujtanak, s a biztositási föltételek a közönségre nézve fölötte előnyösek.

A biztositási dijak lehető **jutányosak** s a felmerülendő károk gyorsan és legméltányosabban térittetnek meg.

Az alulirt ügynökség a biztositási ügyre vonatkozó fölvilágositást a legnagyobb kézséggel adva, a nála bejelentendő biztositások pontos fölvételére ajánlkozik; lakik:

Szentgyörgyi Lajos,
Sátoralja-Ujhely és kerületi ügynök.

Az eredeti Mayer-féle

TRIEURÖK

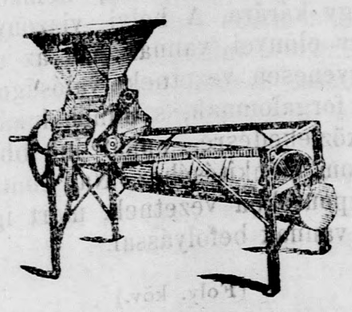

tisztitják tökéletesen
a buzát vagy rozst
konkoly és bükkönytől
vagy kivánatra egyszerre
konkoly, bükköny s zabtól is

jótállás

legtisztább buzáért
hulladék jó buzaszem nélkül
legnagyobb munkaképesség
legolcsóbb árak

készpénzben vagy időre

Grossmann J-nél
Váczi ut 34. sz. Budapest.

Raktár lóerejü hajtó cséplőgépekből, Aspirations tarares gabonatisztitó-gépekből, fecskendők s szivattyukból.

Haszonbérlet.

Abaujmegye, Pusztafalu, Ujszállás Szalánczhuta és kis-szalánczi községekbe gróf Forgách László ő méltósága tulajdonához tartozó italmérési jog (regále) ahhoz tartozó épület, s javadalmakkal 1877-ik év január 1-ső napjától számitandó 3 évre f. évi szeptember 3-án délelőtti 11 órakor a n.-szalánczi tiszttartói hivatalba megtartandó árverés alkalmával a legtöbbet igérőnek bérbe fog adatni.

A bánat pénz 10 %, — irásbeli zárt ajánlatok, az árverés kezdetéig alolirotthoz beadhatók, ugyanott a további feltételek is megtekinthetők.

Balassa Miklós,
tiszttartó.

Ház eladás.

Kazinczi utczában ujonnan épült s csereppel fedezett 523. sz. a. fekvő ház szabad kézből eladó: közelebbi tudósitás a tulajdonosnál szerezhető.

1—3 **Pozevitz Vilmos.**

Vehézkört (Epilepsiát) levél utján gyógyit, szakmaorvos **Dr. Killisch,** Neustadt, Drezden (Szászország). **Több mint 8000 fényes gyógyeredmény.**

Jelentés.

Midőn ezennel 15 év óta fennálló kocsigyártó és kárpitos üzletem iránt tanusitott jóakaratu bizalomért ezennel hálás köszönetemet tiszteletteljesen a t. cz. közönségnek nyilvánitani bátorkodom, egyszersmind van szerencsém szives tudomására hozni, **hogy eddigi üzletem és helyiségével összekötte-tésben egy minden igénynek megfelelő**

butorraktárt

nyitottam.

Főtörekvésem oda fog irányulni, nem csak az eddig bennem kegyesen helyezett bizalomnak továbbra is megfelelni, — **de pontos és czélszerü kiszolgálat mellett igyekezni fogok minden e szakmába vágó igényeknek és rendelésnek legkielégitőbben eleget tenni.**

Jelszavam: **Jutányos ár és jó áru.**

A t. cz. közönséget minél számosabb látogatásra felhiván, — maradok

tisztelettel

Jelenek Ádám,

4—6

ÉRTESITÉS.

Van szerencsém Sátoralja-Ujhely város és vidéke n. é. közönségének tudomására hozni, hogy Kassán kovács-utcza 28-ik szám alatt

épitészeti irodát

nyitottam, s nem csak Kassán, de itt is szándékom az épitészeti szakmába vágó minden munkát, ugy mint **uj tervek készitését, a legujabb izlésű homlokzatokkal és berendezéssel,** mint pedig kiviteli munka vállalatokat elfogadni. Esetleges megkeresésekre a „Zemplén“ kiadó-hivatala bővebb felvilágositást ad.

Magamat a n. é. közönség kegyes pártfogásába ajánlva, — maradok tisztelettel

Hudák Gyula,
épitész.

1—3

Tudomásul!

Alulirt az **„Első magyar általános biztosito-társulat“ ügynökségét** el-hunyt testvérem **PINTÉR MÁRTON**-tól átvévén, ügynöki működésemet

(tüz-, jégkár-, szállitási- s életbiztositások eszközlését)

mai napon megkezdtem.

Sátoralja-Ujhely, 1879. juliushó 29-én.

Pintér Ferencz,
gyógyszerész.

Sátoralja-Ujhely. A „Zemplén“ könyvnyomdája.